

Р. П. Божко

Коваленко Іван Пантелійович

КОВАЛЕНКО Іван Пантелійович (27. 01. 1887, м. Маріуполь, нині Донец. обл. – 11. 02. 1949, м. Сталінабад, нині Душанбе) – краєзнавець. 1905–07 навч. в Університеті св. Володимира у Києві, звідки відрах. за участь у студент. заворушеннях, 1912 закін. Харків. університет, 1916 – Моск. с.-г. інститут. Працював у ботан. саду Харків. університету, вчителював у Москві, від 1916 – у Маріуполі. 1918 очолив Товариство вивчення місц. краю і сприяння розвитку Маріуп. повіт. земського музею. 1920–34 – зав. Маріуп. музею краєзнавства. 1925–29 організував кілька етногр. експедицій у Приазов'я та Крим, учасники яких тісно співпрацювали з науковцями НДІ порівнял. вивчення мов і літ-р Заходу і Сходу та Всеукр. асоц. сходознавства. 1926–27 створив заповідники Хомутів. степ, Кам'яні Могили, Білосарай. коса. Брав участь у розкопках Маріуп. неоліт. могильника під керівництвом М. Макаренка (1930), розробленні плану першої п'ятирічки для Маріуп. округи, співпрацював з Інститутом проектування міст у зв'язку з будівництвом металург. заводу «Азовсталь». Делегат 2-ї Всесоюз. конф. краєзнавства (Москва, 1924), 1-ї Всеукр. краєзнав. конф. (Харків, 1925), 2-го Всесоюз. з'їзду геологів (Київ, 1926). Член Всеукр. комітету охорони пам'яток старовини і культури, член-кореспондент Центр. бюро краєзнавства та ін. У 1930-х рр. звинувачений у надмір. захопленні старовиною й ігноруванні здобутків рад. влади. Остерігаючись репресій, виїхав до Москви, 1941 – до Серед. Азії. Працював у Таджикиц. геол. упр., де 1944–47 створив геол. музей.

Основні праці

Музей краєведення в Донбасі // Просвещение Донбасса. 1923. № 5; Маріупольський музей // Укр. музей. Зб. 1. К., 1927; Заповідники на Маріупольщині // Охорона пам'яток природи на

Україні. Зб. 2. Х., 1928; Краткие исторические сведения о городе Мариуполе // Тех.-экон. описание г. Мариуполя. Х., 1930.

Бібліографічний опис:

Коваленко Іван Пантелійович / Р. П. Божко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-8284>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).